

مطالعات موزه تاریخ و فرهنگ آذربایجان ۱۴۰ ص

قیمت : ۱۴۰۰۰ تومان

چکیده ۱

مقدمه ۲

فصل اول ۳

کلیات طرح ۳

۱-بیان مساله ۳

۲-اهمیت و ضرورت ایجاد و راه اندازی موزه ها در دنیای کنونی ۳

۳-گونه شناسی موزه ها ۴

۴-۱-موزه های تاریخ (منطقه ای): ۵

۴-۲-دیدگاه های طرح ۶

۴-۳-دیدگاه فرهنگی و تاریخی: ۶

۴-۴-دیدگاه سیاسی و اجتماعی: ۶

۴-۵-دیدگاه اقتصادی: ۷

۴-۶-دیدگاه آموزش و پژوهشی: ۷

۴-۷-دیدگاه فنی و حفاظتی: ۸

۴-۸-اهداف طرح : ۸

فصل دوم ۱۰

۱-مبانی نظری طرح ۱۰

۲-تأملی به موزه و میراث فرهنگی ۱۶

۳-معماری موزه در گذر زمان ۱۹

۴-۱-واژه شناسی ۱۹

۲-۶-۲-تعریف موزه ۲۰

۲-۶-۳-ماهیت موزه ۲۰

۲-۷-نگاهی به سیر تحول معماری موزه ها ۲۱

۲-۷-۲-دعوت کنندگی، ترکیب موزه لور و هرم شیشه ای ۲۴

۲-۷-۳-موزه های کارخانه ای، جدیتریت موزه های هنر مدرن ۲۵

۲-۷-۴-مکان یابی ۲۵

۲-۸-نگاهی گذرابه تاریخچه موزه و موزه داری در ایران ۲۶

۲-۹-۱-نوع موزهها ۲۷

۲-۹-۲-موزه تاریخی و باستان شناسی: ۲۷

۲-۹-۳-موزه های مردم شناسی: ۳۰

۲-۹-۴-کاخ موزه ها : ۳۰

۲-۹-۵-موزه های هنری: ۳۰

۲-۹-۶-موزه علوم و تاریخ طبیعی: ۳۰

۲-۹-۷-موزه های محلی یا منطقه ای: ۳۰

۲-۹-۸-موزه های سیار: ۳۱

۲-۹-۹-پارک موزه ها: ۳۱

۲-۹-۱۰-موزه های نظامی: ۳۱

۲-۱۰-تاریخچه معماری موزه ۳۱

۲-۱۱-موزهی یهود برلین ۳۷

۲-۱۲-مشخصات فیزیکی پروژه: ۳۸

۲-۱۳-معرفی موزه ی یهود ۳۸

۴۷ جنون نشانه ها در موزه یهود

۴۷ خوانش موزه یهود ۴۷

۱-موزه هنر کیمیل: ۷۲-۱۹۶۷

۱-تاریخچه موزه

۷۷ فصل چهارم

۷۷ «بررسی شرایط اقلیمی و جغرافیایی منطقه»

۷۷ ۱-آذربایجان

۷۸ ۱-۱-موقعیت جغرافیایی و همچواریهای استان

۷۸ ۲-اورمیه

۸۱ ۲-۴-ورود اعراب به آذربایجان

۸۲ ۳-۳-بازگشت قبایل ترک به آذربایجان

۸۳ ۴-فرهنگ

۸۴ ۵-اقتصاد

۸۴ ۶-مردم

۸۴ ۷-جغرافیا

۸۵ ۸-آب و هوای

۸۷ ۱۰-۴-میزان بارندگی در استان

۸۸ ۱۱-۴-بادها :

۸۸ ۱۲-۴-شناخت اجتماعی - فرهنگی - اقتصادی

۸۸ ۱۲-۱-زبان و گویش

۸۹ ۱۲-۲-گزید

۸۹ ۱۲-۳-منذهب

۹۰ ۱۳-۴-آیین ها و جشنهای ملی

۹۰ ۱۳-۱-شب چله

۹۰ ۱۳-۲-عید نوروز

۹۰ آیین‌ها و جشن‌های مذهبی-۳

۹۱ موسیقی-۴

۹۲ فصل پنجم

۹۳ ضوابط و استانداردهای طراحی

۹۳-۵ کلیات استانداردهای موزه

۹۵-۵ سیر کولاسیون موزه

۹۷-۵ نورگیری موزه

۹۹-۴ اجزاء معماری موزه

۱۰۵-۵ تأثیرات عوامل محیطی

۱۱۳-۵ استانداردهای فضایی موزه

۱۱۴-۵ استانداردهای مدرسه تاریخ و هنر

۱۱۵-۵ استانداردهای سالن همایش

۱۱۶-۵ استانداردهای رستوران

۱۱۷-۵ استانداردهای پارکینگ

۱۱۸-۵ ضوابط طراحی برای معلولین

۱۲۲-۵ شرح برنامه فیزیکی طرح

(۲) حوزه پژوهشی ۱۲۳

(۳) حوزه نمایشی ۱۲۴

(۴) حوزه آموزشی ۱۲۴

۱۲۶ فصل هفتم

۱۲۶-۱ مقدمه

۱۲۶-۲ مفهوم برنامه فیزیکی

۱۲۷-۳ اصولومبانی کلی در برنامه فیزیکی

۴-۷ جدول برنامه فیزیکی ۱۲۷

۵-۷ دیاگرام های طراحی ۱۳۰

دیاگرام ارتباطی طبقه‌ی اول ۱۳۰

منابع ۱۳۲

منابع فارسی ۱۳۲

منابع لاتین ۱۳۳

چکیده

برای توصیف و شناساندن هر چیزی انسان نیاز به ابزاری دارد تا به وسیله‌ی آن ابزار مفهوم خود را به مخاطب برساند. معمار برای شناساندن یک بناء نه تنها با زبان بلکه به ابزارهای زیادی از جمله ترسیم نیازمند است.

در مورد موزه‌ی تاریخ آذربایجان الهام گرفتن از خود تاریخ بیشتر به کمک آمد. لایه‌های تاریخی مدفون در دل تپه‌های تاریخی، سفالینه‌های مکشوفه از دل این خاک و... برای چنین موضوع سنگینی می‌باشد طرح موردنظر گذاری کافی را داشته باشد. با بررسی طرح‌های مشابه در آخر به نتیجه‌ای رسیدیم که در این رساله بدست آمده است. هدف نشان دادن و شناساندن تاریخ و حفظ آثار و فرهنگ غنی منطقه و تعلیم و آموزش است.

www.09375883058.ir

همانطور که در اوایل قرن بیستم، ایران شاهد رونق صنعتی شد و کارخانه‌های آن زمان بهترین بنای آن دوره محسوب می‌شدند می‌توان گفت که اکنون در دوره سلطنت فرهنگ به سر می‌بریم و مهمترین بنای دوره ما موزه‌ها هستند. موزه دیگر فقط مکانی برای نمایش اشیاء عتیقه، تاریخی و هنری نیست، بلکه چندین عملکرد دیگر به آن افزوده شده است که این مکان را تبدیل به مرکز فرهنگی نموده‌اند: کتابخانه آزمایشگاه‌های کارگاه‌های آموزشی و همایش سالنهای نمایش و مغازه‌کافه‌هایی، بخصوص دو عملکرد اخیر که محل جمعبنوعی نقطه پایان هر بازدید می‌باشد.

در دو دهه اخیر تعداد موزه‌های ساخته شده در جهان مساوی با تمام موزه‌هایی هستند که در طول قرون گذشته بنا گشته‌اند و این نشان می‌دهد که در کنار ساختمانهای دانشگاهی، اکنون موزه‌ها نیز نقش کارخانه‌های فرهنگ‌سازی را ایفا می‌کنند. در این کار سعی بر ارائه ای موزه‌ای خواهد بود که خود بنا بیانگر موزه باشد. که هدف اصلی من شناساندن تاریخ این دیار کهن حداقل به ملت توران قدیم است.

09375883058.ir

فصل اول

کلیات طرح

۱-۱ بیان مساله

در دنیای کنونی، رویکرد جهانی ملت‌ها از یک سو به توسعه دانش و فن آوری در ابعاد گوناگون پرداخته است و از سوی دیگر در جستجوی مبانی و ریشه فرهنگ و تمدن ملت‌ها به کندوکاوی پردازد. از این رو دستیابی به نشانه‌های تمدن و فرهنگ در هر کشور اعم از پدیدار گشتن این دو مقوله در غالب آثار تاریخی، اشیاء، آداب و رسوم، هنرها، بیش از پیش اهمیت یافته است. با توجه به این موضوع، بدیهی است لزوم و ضرورت برای نگهداری، مطالعه و نمایش آثار مذکور تمہیدی برای این رویکرد است. به بیانی دیگر در دنیای کنونی و در جهانی که در آن تبادل فرهنگ و اندیشه معنی تازه‌ای پیدا کرده است، فراهم دیدن مکانی برای نمایش آثار به جای مانده از دنیای کهن، نیز معنایی نوین دارد. بدین ترتیب ضرورت ایجاد و راه اندازی موزه‌ها در دنیای کنونی بسیار واضح و روشن می‌نماید.

۱-۲ اهمیت و ضرورت ایجاد و راه اندازی موزه‌ها در دنیای کنونی

در اساسنامه شورای بین‌المللی موزه‌ها (ICOM) موزه‌ها به این ترتیب تعریف شده است: موزه مؤسسه‌ای دائمی به منظور حفظ میراث فرهنگی و هنری و ارتقاء فرهنگی جامعه است که به شکل‌های مختلف و مخصوصاً از طریق نمایش آموزشی و تفریحی مجموعه‌های هنری، تاریخی، علمی تکنولوژیکی و غیره برای عمومی مردم فعالیت می‌کند.

تدوین اهداف کلی فوق برای فعالیت موزه ها مبتنی بر اهمیت روزافزون وجود آنها در جوامعی است که نقش فرهنگی موزه ها را به عنوان نهادهایی پویا و سازنده پذیرفته اند.

از جمله ویژگی فعالیت هر موزه نگرش جمیعی در مورد بازدیدکنندگان و اشیاء نمایشی است. انسانها و اشیاء نمایشی که براساس سنت در محیط مشابه ای مأمورا و سرپناه یافته اند اکنون باید راه خود را در رابطه ای جدید و دائماً در حال تغییر با یکدیگر بیابند. برای مقابله با خطر نابودی میراث فرهنگی و یا نمایش اشیاء بدون ارتباط باید حلقه ارتباطی را کشف نمود که معماری بخشی از آن است.

ویژگی دیگر کار موزه شیوه پویای آن است. اشیاء نمایشی به این منظور گرد هم جمع نشده اند که در ماقی عمر خود طاقچه ای را در یک موزه اشغال کنند، بلکه باید زندگی جدیدی را میان مصحابین، چه بازدیدکنندگان و چه سایر اشیاء نمایشی، آغاز کنند. معماری موزه باید شرایطی را ایجاد کند که بر جدایی تاسف بار گذشته از آینده و زنده از مرده فائق آید و یا به صورت دقیقترا آن را از میان بودارد.

موزه در مراحل اولیه شکل گیری، پاسخی برای نگهداری مجموعه هایی بود که جمع آوری کننده ها با اشتیاق آنها را به این محل می آورند. به تعداد انواع موزه، اشیایی برای نگهداری وجود دارد تا رضایت افراد چه در حال حاضر و چه در آینده حفظ شود. با این وجود موزه ها همانطور که برخی افراد تصور می کنند، مؤسستی بی تحرک نیستند. مؤسسات انسانی به مانند اندام های زنده، تمایل دارند تا در پاسخ به نیازها، گسترش یابند و تصادفاً از مرگی طبیعی بمیرند. برای ایجاد یک موزه لازم است در چارچوب یک طرح جامع نسبت به ارایه تعریفی صحیح از آنها اقدام نمود. برای حفاظت از میراث فرهنگی موزه ها می باشد نسبت به تمام جنبه های زندگی طبیعی انسان، تاریخ طولانی اش و تمام آثار او مسلط بود. موزه ها از مهمترین ابزارها برای معرفی آثار باقیمانده از گذشته به حساب می آیند و در دنیای امروز نقش عمده ای در حیات فرهنگی بشر به عهده دارند.^۱

۱- گونه شناسی موزه ها

شناخت خصوصیات مختلف موزه ها جهت طبقه بندی و گونه شناسی آنی به طور کلی از یک سو بر مکانیابی، نحوه فعالیت و نقش فرهنگی آنها در جامعه و از سوی دیگر بر برنامه ریزی و طراحی آنها مؤثر می باشد.

گونه شناسی موزه ها در عین حال زمینه تدوین شبکه ملی موزه ها را بر حسب عوامل و شرایط مختلف فرهنگی و جغرافیایی امکان پذیر ساخته و مقدمه ای است بر تدوین طرح جامع توسعه موزه ها در کشور. گونه شناسی موزه ها تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد که در تعریف یک ایده یا هدف مربوط به تشکیل موزه مؤثر می باشند.

۱-۳-۱ موزه‌های تاریخ (منطقه‌ای):

موزه‌های تاریخ (منطقه‌ای)، موزه‌هایی هستند که فراتر از موزه‌های استانی تعریف می‌شوند و اهداف موزه را در سطح وسیعتری دنبال می‌کنند. توجیه احداث موزه‌های منطقه‌ای در گزارش سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به این صورت بیان شده است:

در جای جای سرزمین ایران به واسطه سابقه طولانی مردمانی که در آن زیسته‌اند کانونهای مهمی از تمدن و فرهنگ وجود دارد این کانونها در طول هزاران سال در نقاط و بخش‌های مختلف کشورمان به وجود آمده‌اند و از این حیث ایران را از غنای فرهنگی و تاریخی بالایی برخوردار کرده‌اند. بسیاری از این کانونها در دل خاک خفت‌های دلخواه امروز آثار و اشیاء مربوط به آنها را از دل خاک بیرون آورده و در جهت شناخت سرزمین‌مان به مردم معرفی می‌کنیم و بسیاری از کانونهای دیگر در سیر تاریخی خود به حیات زنده امروز رسیده‌اند و نمود خود را در حیات امروزی شهروندان و مجتمع‌های زیستی به رخ می‌کشند. در راستای اهداف سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و برای شناخت هر چه بهتر و ژرفتر فرهنگ و تمدن ایران، برنامه‌ها و سیاستهایی جهت گسترش فرهنگ موزه‌ای تدارک دیده شده است. بخشی از این برنامه‌ها به تعریف و ایجاد و راه اندازی موزه‌های منطقه‌ای می‌پردازد. هدف از اینگونه موزه‌ها را می‌توان در معرفی فرهنگ و تمدن منطقه از طریق معرفی آثار به جای مانده، معرفی فرهنگ، تاریخ و پیشینه اقوام، ایجاد شناخت مردمان از گذشته خود، کمک به رشد و پیشرفت فرهنگی منطقه و همچنین جذب گردشگر خلاصه کرد. با توجه به اشتراکات فرهنگ‌های مختلف در موزه‌های منطقه‌ای علاوه بر معرفی کل فرهنگ و تمدن ایران زمین به طور خاص و گسترده‌تری به ویژگیها و تمدن آن منطقه پرداخته می‌شود.

موزه تاریخ آذربایجان که به معرفی منطقه‌ای شامل استانهای آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، زنجان، قزوین، همدان و قسمت‌هایی از استانهای البرز، قم و مرکزی می‌پردازد در مرکز استان آذربایجان شرقی پیش‌بینی شده است. در عین حال امید است که در آینده، اینگونه موزه‌ها در مناطق موردنظر، امکان شناخت بهتر و گسترده‌تری از مناطق مذکور را ایجاد نماید.^۲

۱-۴-۱ دیدگاه‌های طرح

۱-۴-۱-۱ دیدگاه فرهنگی و تاریخی:

داشتن چنین موزه‌ای باعث ارتقاء سطح فرهنگی جامعه مخاطب می‌شود و همچنین چکیده‌ای از فرهنگ نواحی ترک زبان را به همراه مسائل تاریخی و سیاسی آن به نمایش می‌گذارد. معرفی شخصیت‌های فرهنگی علمی‌وسیاسی‌منطقه‌هایی است، زیرا افراد بسیار مهیج‌زینه‌های گوناگون از خط‌های سربرآورده‌اند که نیاز به معرفی آنها و توجه دادن ملی منطقه‌ای به آنها باید در اولویت باشد.

﴿ ایجاد ارتباط ساده و اولیه نسل جوان با پیوندهای فرهنگی و تاریخی، سازنده هویت ملی

² www.tabrizarchitectur.blogfa.com وبلاگ شخصی دکتر حسن ستاری. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد تبریز

♣ امکان دسترسی پژوهشگران و علاقه مندان به آثار فرهنگی منطقه در مناسب ترین جایگاه

♣ معرفی حلقه های مشترک فرهنگی شمال غرب کشور

♣ حفظ هویت ملی در مواجه با روند جهانی شدن

♣ موزه به عنوان زیرساخت فرهنگی جامعه می تواند ارزش‌های تاریخی و فرهنگی را از طریق خودشناسی به آیندگان منتقل نماید.

سابقه تاریخی غنی و بهم پیوسته مناطقی که ذکر شد، وجود یک موزه تاریخ منطقه‌ای را ضروری می سازد زیرا این منطقه از قدیم الایام به صورت آذربایجان شامل محدوده وسیعی می شده و لذا بررسی تاریخ منطقه شامل بررسی بیش از یک و یا چند استان خواهد بود.^۳

³www.eachto.ir